

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 360/06-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti Ing. M. V., B., zastúpenej advokátkou JUDr. E. B., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. M. V. **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Ing. M. V. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 825,40 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún, štyridsať halierov), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. E. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2006 doručená sťažnosť Ing. M. V., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. E. B., B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľka podala 12. februára 2003 návrh na začatie konania o náhradu škody v sume 3 943 725 Sk z dôvodu mimoriadneho zvýšenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, o ktorom okresný súd vedie konanie pod sp. zn. 11 Ct 3/03. Sťažovateľka poukazuje na to, že hoci ide o vec, ktorá si svojou povahou vyžaduje zvýšenú rýchlosť konania, do podania sťažnosti ústavnému súdu sa vo veci nezačalo meritórne konať a nebolo nariadené ani jedno pojednávanie. Okresný súd dosiaľ len 13. júla 2005 vydal uznesenie o zastavení konania v časti uhradenej istiny na základe čiastočného späťvzatia návrhu a sťažovateľku listom doručeným jej právnej zástupkyňi 21. júla 2005 a opakovane listom doručeným 22. augusta 2005 vyzval na oznámenie, či podanie zo 16. februára 2005, ktorým sťažovateľka upresnila označenie vedľajšieho účastníka, má považovať za návrh na zámenu vedľajšieho účastníka. Sťažovateľka pritom zdôrazňuje, že reagovala už na prvú výzvu listom z 26. júla 2005.

Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že napriek sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu zo 16. februára 2005, predsedníčke krajského súdu z 9. mája 2005, ako aj opakovanej sťažnosti predsedníčke krajského súdu zo 6. apríla 2006, neboli prijaté opatrenia a prípadne vyvodené dôsledky, hoci bola konštatovaná opodstatnenosť sťažností.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v jej veci vydal tento nález:

„1. Okresný súd Bratislava I. v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 porušil základné právo Ing. M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I. sa zakazuje pokračovať v porušovaní práva Ing. M. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vo veci 11Ct 3/03 a prikazuje sa mu, aby v tejto veci konal.

3. Krajský súd Bratislava porušil základné právo Ing. M. V. domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR

4. Ing. M. V. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 500.000,- Sk.

5. Porušovatelia v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 29.792,- Sk (1 úkon právnej pomoci podľa § 11 ods. 2 vyhl. č. 655/2004 Z. z. činí sumu 2.730,- Sk a 1 úkon právnej pomoci zo sumy 500.000,- Sk podľa § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. činí sumu 9.650,- Sk – 2 úkony á 12.380,- Sk – príprava a prevzatie, podanie sťažnosti, 19 % DPH v sume 4.704,- Sk + 2 x režijný paušál á 164,- Sk) k rukám advokátky JUDr. E. B. a to do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval 31. októbra 2006 podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 11 Ct 3/03 sťažnosť prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd aj právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti. Na ústnom pojednávaní ani jeden z účastníkov konania netrval.

Okresný súd k sťažnosti sťažovateľky uviedol:

«Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že dňa 12. 02. 2003 bola okresnému súdu doručená žaloba na náhradu škody v sume 3.943.725,- Sk titulom mimoriadneho zvýšenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia. Dňa 23. 06. 2003 súd vyzval vedľajšieho účastníka na strane odporcu, aby sa v lehote 15 dní písomne vyjadril k podanej žalobe. Dňa 12. 05. 2004 súd vyzval odporcu, aby sa v lehote 15 dní písomne vyjadril k podanej žalobe. Dňa 08. 06. 2004 odporca ako aj vedľajší účastník aj strane odporcu zaslali súdu vyjadrenie k žalobe. Dňa 18. 02. 2004 právny zástupca navrhovateľa opravil označenie vedľajšieho účastníka konania. Z uvedených skutočností Krajský súd v Bratislave konštatoval, že správne bola vyhodnotená sťažnosť ako dôvodná, nakoľko nečinnosťou okresného súdu vznikli v predmetnom súdnom konaní zbytočné priesťahy.

Následne súd pristúpil k sledovaniu vybavenia veci a vo veci bolo vykonané nasledovné:

- dňa 24. 05. 2005 - právna zástupkyňa navrhovateľky berie návrh v časti istiny 114.000,- Sk späť a žiada v tejto časti zastaviť konanie,*
- dňa 13. 07. 2005 - uznesením súdu sa konanie v časti o zaplatenie 114,000,- Sk zastavuje,*
- dňa 14. 07. 2005 - vyzýva právneho zástupcu navrhovateľa na upresnenie návrhu týkajúceho sa procesného postavenia vedľajšieho účastníka.*
- dňa 16. 08. 2005 - úpravou vyšší súdny úradník požiadal právneho zástupcu navrhovateľa o oznámenie, či považovať za návrh na zámenu účastníka konania jeho podanie zo dňa 16. 02. 2005,*
- dňa 01. 08. 2005 - právny zástupca navrhovateľa označil svoje podanie za návrh podaný v zmysle § 92 ods. 4 OSP,*

- dňa 25. 08. 2005 - právny zástupca navrhovateľa žiada vytýčenie termínu pojednávania,
- dňa 07. 09. 2005 - vyšší súdny úradník žiada odporcu a A. a. s. o oznámenie, či súhlasí s pripustením zámeny vedľajšieho účastníka tak, ako to uviedla navrhovateľka
- odpoveď na výzvu doručená súdu dňa 05. 12. 2005 od odporcu
- odpoveď na výzvu doručená súdu dňa 05. 12. 2005 od vedľajšieho účastníka konania
- pokyn sudkyne zo dňa 08. 06. 2006 na doručenie vyjadrenia
- pokyn sudkyne pre civilnú kanceláriu zo dňa 11. 07. 2006 na pripojenie doručeníek a predloženie veci obratom
- doručenie návrhu na rozšírenie návrhu právnym zástupcom navrhovateľa súdu dňa 13. 09. 2006
- uznesenie č. k. 11 Ct 3/03 - 98 zo dňa 29. 11. 2006
- dňa 04. 12. 2006 doručené podanie právnej zástupkyne navrhovateľa „oprava petitu a čiastočné späťvzatie návrhu,
- uznesenie č. k. 11 Ct 3/03 99 zo dňa 06. 12. 2006 (súd pripúšťa zmenu žalobného petitu)

Ako to vyplýva z priebehu konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 11 Ct 3/03 došlo k objektívnym prieťahom v konaní.

S poukazom na uvedené si dovoľujem navrhnúť váženému Ústavnému súdu Slovenskej republiky, aby bola vzatá na vedomie skutočnosť, že súd konal v súlade s platnými právnymi predpismi s ohľadom na množstvo vecí vybavovaných v oddelení v oddelení zákonnej sudkyne.

V prípade, že ÚS SR dospeje k záveru, že bolo porušené základného právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, navrhujeme aby ÚS SR zvažil nepriznanie finančného zadosťučinenia.»

Ústavný súd z vyžiadaného spisu sp. zn. 11 Ct 3/03 zistil v zásade rovnaké skutočnosti, a zároveň zistil, že verejné pojednávanie je okresným súdom nariadené na 3. apríl 2007.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (napr. II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Podľa názoru ústavného súdu konanie nie je právne zložitú, pretože tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Konanie vykazuje určitú skutkovú zložitosť, pretože zisťovanie relevantných skutočností pre náhradu škody z dôvodu zvýšenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia môže byť skutkovo zložitú. Táto skutočnosť sa však počas štyroch rokov nemohla prejaviť na doterajšej dĺžke konania, pretože úkony okresného súdu sa netýkali merita veci, ale mali len procesnoprávnu povahu. Vzhľadom na povahu konania ide o konanie, ku ktorému musí každý súd pristupovať s osobitnou starostlivosťou.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 11 Ct 3/03, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky konania. Sťažovateľka vystupovala v konaní aktívne a súčinnosťne, avšak svojimi procesnými úkonmi tým, že upravovala označenie vedľajšieho účastníka konania, zobrala späť časť návrhu, navrhovala zámenu vedľajšieho účastníka konania, rozširovala návrh, opakovane

späťvzala návrh a následne upravovala petit žaloby, ovplyvnila doterajšiu dĺžku konania, ktorú preto možno pripísať sčasti aj na vrub sťažovateľky.

3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu tak z hľadiska jeho efektívnosti, ako aj namietanej nečinnosti. Ústavný súd dospel k záveru, že v označenom konaní sa vyskytujú kratšie obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré priznal aj jeho predseda, a to v trvaní 11 mesiacov (od 23. júna 2003 do 12. mája 2004) a 13 mesiacov (od júna 2004 do júla 2005), t. j. cca dva roky, ktoré možno označiť za zbytočné prietahy v konaní. Ďalšie obdobie konania okresného súdu nevykazuje podľa názoru ústavného súdu znaky nečinnosti, ale ani takej neefektívnej činnosti, ktorá by bola dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože okresný súd v tomto období reagoval na návrhy sťažovateľky, ktorými opakovane menila svoj návrh a upresňovala označenie vedľajšieho účastníka konania. Procesné úkony okresného súdu preto nemôžu ísť na vrub jeho neefektívnej činnosti, lebo boli vyvolané procesnými úkonmi účastníčky konania, na ktorých využitie je však oprávnená podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. Ich intenzita neprekročila však únosnú mieru, avšak ovplyvnila celkovú dĺžku konania, ako aj stav konania v danej veci.

Na základe uvedeného ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadostučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Ct 3/03 v ďalšom období konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili aj primerané finančné zadostučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadostučinenie 500 000 Sk s odôvodnením, že zbytočné prieťahy v konaní môžu viesť k ohrozeniu uspokojenia jej životných potrieb, k zhoršeniu zdravotného stavu a že prieťahy v konaní zvyšujú jej útrapu.

Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadostučinenia ústavný súd zohľadnil všetky okolnosti prípadu, predovšetkým celkovú dĺžku konania, obdobia poznačeného zbytočnými prieťahmi v počiatočnom štádiu konania, ako aj čiastočný podiel sťažovateľky na doterajšej dĺžke konania a dospel k záveru, že v danom prípade bude konkrétnym okolnostiam prípadu priznanie finančného zadostučinenia 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún) primerané.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou JUDr. E. B., B., v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 6 825,40 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún, štyridsať halierov) spolu za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2006 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2 krát po 2 730 Sk a 2 krát po 164 Sk režijný paušál, zvýšené o 19 % DPH. Tieto považoval za účelne vynaložené náklady právnej služby.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2007